

ХАЛҚ СЎЗИ

МИЛОДИЯ
1991 йил
1 январь
СЕШАНБА
№ 1
ХИЖРИЙ
1411 йил
ЖАДИЙ, 12-САНА

ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

Бугун — 1991 йи 1 январга таваллуд топди

НАРХИ ОБУНАЧИГА 7 ТИЯНИ,
СОТУВАДА 10 ТИЯНИ

КЎЗИНИГ ОЧИЛИШИ

Мисоли гуна кулганда қақоқнинг кўзи очилган-дек, инстантин узи халқотгандек бўлди. Ўзбек дилининг ораузи ушундай. Ахтар кураман деб курулмади кетган кун келди. Бор ҳақатни буйгаю зинга ёзмоқ ва ўқимоқ нисхони яради. Алмаш аҳли ҳақидан, сес-каншдан, орасига қаради халос бўлган, эмин-эркин нафас олиб, борин-бор, қин-бўй дея айта биладиган фурсат бошланди. Неча-не ишсиз ёки зина-бўйиқ явод-кор бошпага, нишонага чи...
«Халқ сўзи» туғилди!

Тулқоннинг бошланғич чағи йилнинг навбахорига тўғри келди. Ушунда (биз жойларда ҳозир ҳам) коммунистлар фирқасининг тгани — айтган, дегани — деган эди. Шу илнинг илк тинф Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг йегида киритилувди, маъмулдан-қувватланди, ай утутиб кетди. Анчайин илгича — умуван эскичидини мушкин — сайловлардан сал кечга, жумхур Олий Кенгаши курултойи муҳоамасига муҳим ива ҳавола этилди: депутатлар азму қарорини ифодалон махсус рўзнома чиқари-сайди...

Унинг хашири ишониниҳирда қорилди. Бирок ачир-қис таъсир этмади — вада қилинганча қолди. Биринчи сентябрдан эътиборан йилнинг ва иссиқ ҳолда ет-казиб берилиши лозим тилган нон дунё юзини курул-мади: тандир қизмаганда унинг теварига навоий ма-шакқатини тортувчида на нонхур кўп эди. Тулқон қўзилганча қўзилди. Ният...

«Халқ сўзи» туғилди!
Тулқоннинг қисмати он эмасди. Туғилмасдан олдин бошланган қийноқ кейин ҳам давомини топди. Қарга бош урмаси, нозикниҳирда қаттиқ деворга урилар-верди, уриларверди, хайртни ёрлмайди. Кулбасиз, йур-гаксиз, бешиксиз, белансиз, эмизиксиз, алласиз қолган эди, манглайини Олий йнгах депутатлари сийлаб-сий-пашиди, пуфлаб-суфлаб, рдан кўтариб олишда-да, ба-ғтира босинди...

«Халқ сўзи» туғилди!
Тулқоннинг атрафига алағиб қараганди: даҳшати Одам хурданга, ғазати топтади, меҳмати камситилган. Жум-хурият арасида: Иттифок пиласи ёрилган, чойнағининг жўмраги қадоланган, башининг таги қу-қуруқ, бир миллат, иккинчиси таги ўталади. Дуюқ қақат, бозор қиним, тикоратнинг ишқаси ўлди, Камбаралининг те-шик қўнган явалмаганга, бошини бакуват ҳамёни қапшаи илгича жамнат ишга, бўлган: туз илгич тапта, эмас — илгич тапта! Дувиллар (озчилик) бир топла-да, туз бир тапта — «би бир тапта?» дея хўрсуну-чилар (кўчилик) бошқа илгича. Мирзақаримбой билан йулчи, Солиқбой билан оғур буларнинг наздида бир пул. Жиноят ҳар қадамда — на уйда тинч бор, на кўча-да, на хузур бор, на ҳаёт. Одам одамга бўрию тул-ки, қаргаю чўшқу...

«Халқ сўзи» туғилди!
Муруват қарда, ҳамма қайда! «Янги туғилишнинг пешонаси яриқоқмиш, илгича порлоқмиш, насбаси улғумиш, охираги баҳайриш...». Булар қонимиз ва жисимиздаги гайриқонимиз жўмбўша келтириш, пил-хона курулмаслик ўтани ёши, фарз тула уяқларини ўртаниш. Норасида бешинчи тебратганлар — илгари бошқа жойда ишлаган «сўз»лар қадамга теккан собиқ ижодхонадаги шорлар юб тапшаниш, эзу аънава-лар томирига ўт қўйилган. Уридини остида тутан-тириқ екилганмиш. Сабобин ҳеч ким билмасиниш... Ал-ҳазар, алҳазар...

«Халқ сўзи» туғилди!
Арқимас калонини нава қўшур — экин маърайвер-ди, қаром сўзверди — илгич тапта оғиз жуфтлаб Жум-хурият уйғонди, илгич тапта илгич ёришди, ҳақ-ху-қўнни талаб этилди, ўзини ҳимоялайдиган собиқта аялланди. Тошкентдаги Олий Кенгаши Москва фармо-ишларини илгич тапта илгич тапта қарайдиган да-ражага етибди. Раҳбариятининг ақли пил, тили бурро, тафаккури расолиги Кремль минбарларидан эъроз этил-ди, илгич тапта илгич тапта. Пахта арзон-гарон со-тилмайдиган, маъданлар нон орданга четга чиқиб кетмайд-иган, дарвозамиз русатсиз очилмайдиган, ўзбек мас-хара қилинмайдиган замон келди. Хоржидан ватан-дошлар овози эшитилмади, дину денбат даҳрийлар ча-ғалдан кўтарилмади, даврон бошланди...

«Халқ сўзи» туғилди!
Биринчи сас — нишона сова (1990 йил 29 октябрь) ба-ралла деди: «Менинг хашири ўзбек тилида, дарёларини сивуда, қонларини тунда қорилди, қўшминиз та-дирда пиширди. Е насб: сизга фирқод, сўбатдош, сирдош, маслаҳатчи бўлаш, қариндешликнинг ҳимой-етгани. Ваъдаларини насб эмас, нақд эканлигига ишонинг.

Тезасон тушганини мурабий ва мурабийлари сизди мубодил жихатдан ўрта ҳисобда ўттиз атрафда. Ахло-да, одобда, ядрода қаламда, чидамда, саводда кўст-си, шахват тахтасидан сизга ишониб ўрниларини эгаллашган: шорин азия — Азия Сулон, шалси аявар — Анвар Жўрабой, муҳтарамма диллон — Муҳтарамма Уду-қизи, қариму раҳими хонос — Абдуқарим Раҳимберди, муқарр назар ташлаган ишон турғун — Турғун Назар, муқарр юрт муроди — Муқаррама Мурод қизи...

«Халқ сўзи» туғилди!
Илоҳ бошинг тошдан, танниг метиндан яраляб, умринг боқий, ризқинг фароғ, дустаринг яқин, душманларинг бирой, номинг удуғ, қадаминг кулдуғ, нафасинг дардирг келгай. Авлиёин, анбиёин, шайхдоий шуҳадолар, пирлар мадад бергайлар. Эл гамина — ал сени ардоқлагай, эл су-зини де — ал сени қувватлагай. Ростин айт — рост ағилмагай. Пок бул — покка завод етмагай. Адолат йулини тут — бошинг ҳам, бошинг буяқ, слаймг чў-кик дилинг ўқис, тилинг қисса, башаринг қийшак бўл-магай. Узоқини нишона ол — ўзинг хато кетмагай. Та-валлудинг мақсади шу эди...

«Халқ сўзи» туғилди!
Улду кўртат отиб қўварди: дусту қадрион йиғилди, кўй сўйлди, дастурхон ёйилди, қанд-қурс қўйлди, чой қўйлди, гуллар чирой ошилди, кўй янгради, қўшиқ қа-нон ёйди, муфт-муфт қўлар ҳавода тўқилди — рақсу ланар авжга чиқди.

«Халқ сўзи» туғилди!
«Менинг кўзим очилди. Қилим ороменз тельмоқа. Жисимим осмону фалакда мулдақ сузмаюқта. Қандай ҳа-ловат: ахшир меҳри булониқ, чанқоқ лабариятин оҳис-та қўйганимга зитиб-зитиниқ, тангирга шуқорларан айтиб оби заманини қониб-қониб санқаридомаман. Бор-лик ва бўшлиқ ичра янграган овоз дашту сархорларни тўлдирди, тову тошларга ўрғин, Ўзбекистон бўйлаб аиси саво бермоқда:

«ХАЛҚ СЎЗИ» ТУҒИЛДИ!
Аҳмади МУХТОР.

Ойдин ҲОЖИЕВА

Қарзим қолмас

Узун кеча. Маҳзун кеча
Қор ёғдириб, тўқсон кирди.
Нафаслари ёши кеча
Ҳар гўшага эҳсон кирди.
Кундузларнинг қаро қоши,
Дарёларнинг чағир тоши,
Қорхатини ўқинининг
Туғал тўқсон бўлсин ёши.

Қорпат билан қорхат ёзай,
Ҳар байтида ният ёзай.
Еқални туғди элга
Келса, кетмас давлат ёзай.
Ававал салом-уриин айтмай,
Ўзбекистон — Хириим, айтмай,
Етти пуштин, жигаргўшам,
Булам ҳам болдизин, айтмай:
Ер ағаси, мулг эғаси
Тангирин сенга ҳамкор бўлсин!
Кўзин тикман душманларинг
Оёқ остида хор бўлсин!
Учюнда олов кўрсам,
Қарт думбайи палов кўрсам,
Қаёқнингда дон-дун тула,
Қалбингда нур қалов кўрсам!
Тан-жонингда сиқат кўрсам!
Мен сени ҳаммақат кўрсам!
Улжасини ёвга бермас
Вуругдак басавлат кўрсам!
Катта оҳурдан сув ичган
Бексифат эл, йўлинг бўлгай!
Торинганга тор бу дунё,
Дунёга кенг фелинг бўлгай!
Келинларинг танов бўлсин,
Йигитларинг шаваоз бўлсин,
Гудайларинг тўқндай тўқ,
Қизларинг меҳрною бўлсин!
Машойиқлар тоғи айтмиш:
Ававал — ҳеш, сўнгра —

дарвиш.
Ўз газавитга насб этсин
Ҳар бир инисол олтин-қумуш!
Ховлинда иш-ҳолинг билан,
Зўкио кашпир-қолинг билан,
Топган ҳалол номинг билан,
Жўжавирдай жонинг билан
Даладан ўтиб, ҳўта етгин!
Хум-хум шарбат, сўтта етгин!
Фаришталар ўт қалаган
Сумалақдай кўтга етгин!
Тамонидир: қорхат ёган
Шарт қўйгуси энефатга.
Қўлга тушмас қорхат билан
Қарзим қолмас қийматга.
Ютсам агар, алдесса шу:
Эли, Сиздан дуо бўлсин!
Ило, элчи рўзноманинг
Сўзи халққа даво бўлсин!

Сўнги соатларда

Кеча ниҳоятга етган —
ярим тунда ўз ўрнини боғина
туғилган инисига бўштиб бер-
ган 1990 йилнинг 31 декабри,
аслини олсақ, дам олиш гаги.
Расман, яши махсус қарорга
биноам. Лекин билесизми шун-
да ҳам кимлар илгичини!
Тўзатилиши мўкин бўлган
корсонлар, асолига қизмат
кўрсатувчи базин тармоқлар,
мишқиллар ва рўзномаларнинг
жамоялари. Узинини охири
ўрнига қўйгўганимизни қандай
тушунсангиз илгичингиз.

Не тасодифки, худди шу
кун нафақат маъботимиз, эқ-
тимол маданий ҳаётимиз тари-
қига унутилмас, ўчмас-йитмас
алоқиди саҳифа сифатида ил-
ражақ. Негал Ававало: муш-
тарий жаноби олиқларининг те-
барруқ қўлларига бир неча
соатлардан сўнг барча тоифа-
даи депутатларга, уларни сай-
лаганларга, билебериин кенг
оммага мўлжалланган «Халқ
сўзи» ва «Народное слово»
рўзномаларининг бўёқ қиди
қали уфуриб турган — қўриб
улгурмаган биринчи сони бо-
риқ тегади. Иккинчиси: жум-
хурият биринчи раҳбарининг
айни туш пайтида, сира кутил-
маганда, айримлар кутиса
қам аксарият бунга ишонқира-
маган деқиждедм ҳашаматли
мамиллар саройига эмас, ил-
чилер ошонсига ҳеч қандай
дебдасиз, кузатучиларсиз,
қарсақларсиз кириб, оддий ке-
лашқилар билан қўл бериб
қўришганича, уларни қўлга-
нича, олдиндан тайёрланган
жой йўқ эди — ўзи истаган
ўринга бориб ўтириши бўлди.
Бундай ташриф бизга ҳайрат-
ли тулолади, аслида эса оддий-
оддий таомил ҳисобланмоғи
зериур. Чунки раҳбариятин эл-
қўрт тилайди, сайлайди. Ўзу
тайинилганга лойиқ топади. Мо-
домки шундай экан, биринчи
ишак феолигининг томиллари
халқ назари чамаси, меҳру
иззат уммони суваридан бах-

1991

Январь	Февраль
7 11 21 28	4 8 18 25
1 4 8 15 22 29	5 10 19 26
2 9 16 23 30	6 13 22 27
3 10 17 24 31	7 14 23 28
4 11 18 25 31	8 15 24 29
5 12 19 26 31	9 16 25 30
6 13 20 27 31	10 17 26 31

Март	Апрель
4 11 18 25 31	1 8 15 22 29 30
5 12 19 26 31	2 9 16 23 30
6 13 20 27 31	3 10 17 24 31
7 14 21 28 31	4 11 18 25 30
8 15 22 29 31	5 12 19 26 30
9 16 23 30 31	6 13 20 27 30
10 17 24 31	7 14 21 28 30

Май	Июнь
6 13 20 27 31	3 10 17 24 31
7 14 21 28 31	4 11 18 25 30
8 15 22 29 31	5 12 19 26 30
9 16 23 30 31	6 13 20 27 30
10 17 24 31	7 14 21 28 30
11 18 25 31	8 15 22 29 30
12 19 26 31	9 16 23 30 31

1991

Июль	Август
3 10 17 24 31	7 14 21 28 31
4 11 18 25 31	8 15 22 29 31
5 12 19 26 31	9 16 23 30 31
6 13 20 27 31	10 17 24 31
7 14 21 28 31	11 18 25 31
8 15 22 29 31	12 19 26 31
9 16 23 30 31	1 2 9 16 23 30

Сентябрь	Октябрь
2 9 16 23 30	7 14 21 28 31
3 10 17 24 31	8 15 22 29 31
4 11 18 25 31	9 16 23 30 31
5 12 19 26 31	10 17 24 31
6 13 20 27 31	11 18 25 31
7 14 21 28 31	12 19 26 31
8 15 22 29 31	1 2 9 16 23 30

Ноябрь	Декабрь
4 11 18 25 31	2 9 16 23 30
5 12 19 26 31	3 10 17 24 31
6 13 20 27 31	4 11 18 25 30
7 14 21 28 31	5 12 19 26 30
8 15 22 29 31	6 13 20 27 30
9 16 23 30 31	7 14 21 28 30
10 17 24 31	8 15 22 29 30

1991... Неклик Келтира олармикан?..

БУ САВОЛНИНГ ЖАВОБИ УЗИМИЗГА: АХИЛ ИНОҚ, БИР-ДАМ, ТОТУВ ИШЛАШИМИЗ, ЯШАШИМИЗГА, МЕҲНАТИМИЗ РА-ВИШИЮ РИВОЖИГА, УНУМИЮ БАРАКАСИГА, МУАММОЛАР ИЖРОСИГА БИР ЕКАДАН БОШ ЧИҚАРИБ КИРИШУВИМИЗГА БОҒЛИҚ. ЯЪНИМИЗ ЭСА ОҒИР, МАШАҚҚАТЛИ, ҚИЙИН: ИТТИ-ФОҚ БУЛАДИМИ Е БАРҲАМ ТОПАДИМИ, ИҚТИСОДИЙ ШАРТ-НОМАЛАР ТУЗИЛАДИМИ Е ЯРИМ ЙУЛДА ҚОЛАДИМИ, БОЗОР ДЕГАНМИЗ ОДИЙ ПУЛТОПАРГА ҚУЛИБ БОҚАДИМИ Е БЕ-ЛИНИ СИНДИРАДИМИ, УНИНГ МАНФААТИ СЎМ БИЛАН ҲИ-МОЯ ЭТИЛАДИМИ Е НАРХ-НАВО ЧУПЧИЙДИЮ МАОШ ШУ ҲО-ЛИЧА ҚОЛАВЕРАДИМИ, МОЛИЙВИЙ ТАНГЛИҚ ЕНГИЛАДИМИ Е ҒИРИБОНИМИЗИ СИҚАВЕРАДИМИ, МУСТАҚИЛЛИГИМИЗИ МУСТАҲҚАМЛАЙ ОЛАМИЗМИ Е БОРИ ҲАМ ҚУЛДАН КЕТА-ДИМИ, ҲАҚҚУ ҲУҚУҚНИ ЭГАЛЛАШДА СЎЗУ ФИҚР ЭРКИНЛИ-ГИ ТАЪМИНЛАНАДИМИ Е ОҒЗИМИЗДАГИ ТАЛҚОННИ ЮТМАЙ УТИРАВЕРАМИЗМИ...

ОЛДИМИЗДА УЧ ЮЗ ОЛТИНШ БЕШ КҮН БОР. МАШОЙИХ-ЛАР ҚАРОМАТ ҚИЛМИШЛАР: ОХИРИ БАҲАЙР БҮЛСИН!

ЭЗГУ ТИЛАКЛАР

«ХАЛҚ СЎЗИ» ВА «НАРОДНОЕ СЛОВО» РЎЗНОМАЛАРИ ТАҲРИРИЙТИ ЖАМОАЛАРИ ВА МУШТАРИЙЛАРИГА

Ўзбекистонда илк парламент рўзномалари ту-ғилишдан саминий шодман. Бу воқеа қайта қу-риш гомили тантанаси йўлида ошқоралиқ ривож-ланиши, демократия кенг ёйилишдан шаҳодатдир. Аминманки, нашрларингиз Ўзбекистон халқлари-нинг оруз-уйларини, итилишларини ифода этажак, барча бўғинлардаги халқ депутатларининг асла минбарига айланур; уларга ва Шўроларга жамия-тимизни янгилаш вазифаларини адо этишда кў-маклашур, янгиланган федерациямиз халқлари ўр-тасида дустлик ва ҳамкорлиқни мустаҳкамлаш ишига хизмат қилажак.

Фурсатдан фойдаланиб, барчангизни кириб кел-ётган янги, 1991 йил билан табриклайман. Ўзбе-кистон халқига, байналмилал халққа гуллаб-яш-наш, соғ-саломатлик, бахту омад тилайман.

СССР Олий Кенгаши раиси

А. И. ЛУКЬЯНОВ,

Москва, Кремль,
1990 йил 28 декабрь.

ҚУТЛОВ

«Рўзномаларингиз бирин-чи сонингиз чиқиши муноса-батин билан известияларининг қизғин табриқини қа-бул эттайсизлар. Советлар феолиятини бриттувчи рўз-номалар сонга илгича қўй-пайдн. Бунда Сизларга ило-дий муваффақиятлар ҳаммаша-ер бўлсин, удувчилар меҳра-муҳаббатини қозонишларин-гизга тилақдошимиз.

Ҳурмат билан «Известия» рўзномасининг бош му-ҳаррири Н. ЕФИМОВ».

Янги рўзнома бизнинг Қир-ғизистон жумхуриятини худ-удда илгича меҳнат ахли-яниг ҳам суюқли сирдошн ва яқин маслаҳатқўйи бўлиб қолди деган умиддаман. «Халқ сўзи»га порлоқ нела-жак ва ижодий парвозлар тилаб:

Муҳтарам ШЕРМАТОВА,
Қирғизистон халқ
депутати.

БУ КҮННИ ЭСЛАРЛАР БИР КҮНМАС БИР КҮН

ра олмоғи шарт. Ҳозиргача фермоси чиқарувчи балеанд, илгичи пастда эди. Энди бун-дай кетмайди, замона зайли ўзга, одамлар бошқа шароит илгича.

Ўзбекистон жумхурияти Президенти И. А. Каримов ҳамма нарседан хабардор, илгичи кетмайди, сивсий му-ҳитни шиклантурувчилар дои-расига ташриф бурюганди. У СССР халқ депутатлари IV съезди ақунларини қисқача шарқлади, Иттифок шартнома-си имзоланишига ва жумхури-ятлар мустақиллигига доир масалаларга тўталади. Бозор иқтисодиёти муаммоларига, унинг ижобий ва салбий таъ-сирига мўносибат билдикри; Президент асосий эътиборини

Ўзбекистоннинг ички турмуши қирраларига, адоли таъминоти, нарх-наво сибсати, миллатлар-аро алоқалар ривожини истиқбо-лига қаратади.

И. А. Каримов журналист-ларнинг иш шароитларини, ма-иш аҳоли билан қизқиди. Рўзномаларда хизмат қилвёт-ганларнинг аҳолиларини охи-риш масаласи кун тартибига қўйилгани маълум қилинганли-ги Янги йилда аққилан илк шамшироқдек умидбахшлик ҳада эди.

Ушбу пайда «Халқ сўзи» муҳбирларини турғун таво-ниқдан шғилланган таъбир-ланди.

РАҲМУ ШАФҚАТ, ИМОНУ ЭЪТИҚОД, КАТТАГА ҲУРМАТ, КИЧИККА ИЗЗАТ, МАРҲУМЛАРНИ ЭСЛАШ, ЭТАК-ЭТАК ФАРЗАНД КҮРИШ, ОИЛА ҚАДРИЯТИНИ ЭЪЗОЗЛАШ, АНЪАНАЛАРИМИЗ БОҚИЙЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ—БУЛАРНИНГ ҲАММАСИ ОДАМИЙЛИК ФАЗИЛАТЛАРИДИР. ҲИҚМАТ БОР: КҮНГИЛ КҮНГИЛДАН СУВ ИЧУР, ИНСОН ЗАҲРИН ИНСОН ОЛУР, МЕҲР КҮЗДА БҮЛҮР...

ТУҒИЛМОҚДА

Муҳтарам УЛУҒ қиз

ТИЛАК, ҚУДРАТ, КУРАШЛАР

афсуслик, бунга ўхшаш воқеалар бўлиб туради. Дард туғиб Чилонзор ноҳиясидаги 9-туғруқхонага олиб боришганда доллар тегириб «Болан қорини да алақачон ўлган», дейишди... кўзлари ёшдан эслади Шойраҳон Мусаева.

— Ҳали эса боланинг қимир-қайнаганини шуниқо сезиб турибман, айтаман ишониймайди, раҳмат эйтишди. Шу тахлит Шойраҳон соғла қаровисиз, изтироблар ичра аяқ-ёғиз қолиб кетганини, долларнинг ўзаро: «Унга қараб овора бўлма, боласи ўлган, қорини суюқчи беришмайди» — деб гап-лашганини эшитиб ётганини алам билан сўзлаб берди.

Хассос шойра Саида Зуннуова: Одам туғилмоқда сира тинмасдан, Умидсизлик нима, асло билмасдан Тугилмоқда тилак, қудрат, курашлар, — деганларидек, кўнглиг чирк бойлаган айрим «оқ халати»ларнинг соғуқ нафаслар, ёмон ниятлари, бешафқатликлари, лоқайдликларидан устивор бўлиб, отанаси Фахриддин билан Шойраҳон тўғиларидан сўнг беш йил ўзим ва ишонч йил кутган фарзанд — Гулноза дунёга келди. «Оқ халати»лар аяқ-ёғиз қолиб кетганларидан устивор бўлиб, отанаси Фахриддин билан Шойраҳон тўғиларидан сўнг беш йил ўзим ва ишонч йил кутган фарзанд — Гулноза дунёга келди.

«Бешик боласи — бек боласи» — дейдилар. Жаҳонхон кўчасининг 13-хонадонда камол топаётган Барнохонни уйғуға тўйиб уйғонган пайтида суратга туширдик.

— Биринчи фарзандимиз бўлганили сабабли қайнакам менга ўргатиб, кўрсатиб боқиб бердилар. — дейди Барнохоннинг онаси Гулнорахон Ортиқжўраева. — Худого шукр, қийналмадим, қизимиз соғлом ўсаяпти.

Минг йилликлар силсиласида ўзини оқлаган ушбу ва анъаналаримизни «ксинлик сарити», «билимсиз кесаларнинг ирим-сирими» каби тамгалар билан катта қўл этиб, эвазига нима топди? Шу кўтлук кунда тилга туғиб кўйилганим, гўр-ўғиллар, алломиллар, барчиларни улғайтирган, баркамол айлаган аждодларимизнинг фарзандлар тарбияси оид иборат мактабларини тиклашга ҳар биримиз ихлос билан ҳисса қўшайлик.

Иккинчи суратдаги полвонтойнинг исми шарифи — Руслан Кан. Русланинг отаси Фарид Каримов қозон татарлари авлодидан, онаси Ирина Кан эса 1937 йилда Приморск ўлкасида мажбуран кўчириб келирилган корейлар сулоласидан. Русланининг буvisи Татьяна Хван ярим асрдан ортиқ ўзбеклар орасида яшаб, ўзбекона урф-одатларни мамуният билан руҳига синдирилган хонадонга илк ташрифимиз шайтидаёқ сезилди кенг очилган эшик, уй соҳибларининг хуш чирой ва хуш кайфият ила меҳмонни ичкарига бошлашлари, бир ниҳода чой ичиб кетишимизга астойдил таклифлар... — бари самимий, шарона, гўзал.

Яна бир паҳлавонча — Денис Диктерев онаси Наталья билан кўчада сайр қилиб юрган экан, суратга туширдик. Наталья ҳар борада мамуният билан сўзлади: ўғилчаси умуман ижтиҳот қилмас экан, шилдиқроқларни, ўйинчоқ машиналарни севиб ўйнаган. Икки хонали уйда муҳандис эри Владимир Диктерев билан фарзандларини улғайтираётдилар.

«Наҳрамонча»ларимизни Тошкент шаҳрининг тўрт томондан излаб топдик. Мамалятиники Фукоролари неча ўн йилликлар давомида йул қўйилган тарихий хатолар оқибатида ижтисодиётимизга қилиб қолган тузумимизнинг яна бир мушкул, етимишчиликлардан тундлашган, синовиля йилдин бошдан кечирдилар. Лекин муҳаббат, орзу, ишонч ҳар донимдек музаффар, устивор қолди:

Одам манглайдан ажинни ёзиб, Бироқ туғилмоқда тинмасдан одам... билеманки, ҳеч қанс Эртадан бирон бахт қилмасе умид Фарзанд туғмасди, бермасди умр.

1991 йил тоғи мунавар торди. Янги йил таналудун тунда шубҳасизки, яна қанча бахтли оналар кўли дунё ўртасида туриб дунё умрига умр қўшилди — Янги меҳмон — ўғил ёки қизларининг дийдорига мушарраф бўлдилар.

Она халқим, бугун бағринида бостан нури дийдорларини муборак бўлсин ва Уларнинг қадамлари қўтлук келсин!

ТЕМУРНОМА

Хазинагизни бойитинг «ТЕМУРНОМА» ЁРУҒЛИККА ЧИҚДИ

«Эмди келад дostonи Амр Соҳибқиронга, яъни Амр Темур Кўрагон Искандари сонийга». Бу сўзлар яқинда «Ҳулло» нашриёти чоп этган «Темурнома» номли ноаб асардан. Китоб ўзбек халқининг тарихига, маданиятига доир кўп қилган эвазлар қатори узоқ йиллар таърих таърихча уйраган эди. Мана энди ошкоралик, демократия шарофати тугайли қимматли эзма ёдгорликлар яна халқимизга қайтарилмоқда.

Мулло Саломхондин иби Мулло Алондини ҳожа шон (Саломхондин Тошкандий) қаламига мансуб бу китоб улуг жаҳонгир Амр Темур ҳақида бағрилик маълумот беради. Маълумки, жуда кам нусхада чоп этилган айрим тарихий асарларда, хусусан Шарофиддин Али Яздийнинг машҳур «Зефарнома»сида, ҳатто тарихий шахсларга, тарихий ҳодисаларга бир қадар хolis андашган В. В. Бартольд китобларида ҳам Амр Темур боалиги, Шахрисабзда ҳокимияти қай тарихи саклаб қолган ҳақида аниқ маълумотлар, хolis таъкидлар йўқ. Шу жиҳатдан ҳам «Темурнома» қимматли асардир. Унда жаҳонгирнинг авлод-авлодидан, боалиги, юрчилари анча кенг баён этилган.

Китоб асаримизнинг бошида, Октабр иқлибидан роса тўққиз йил бурун, 1327 ҳижрий, милодий ҳисоб билан 1908 йили Тошкентда Ильин Босмаҳонсида босилган. Унинг сўзбошида бу нашрининг сақлиниб қолиши ва янги нашрга тақдим этилишида жонбозлик қўрсатганлар ҳақида маълумот берилган.

БОБОМИЗ НОМИ БЕРИЛДИ

Жиззах ақлоғи Бахмал ноҳиясидаги «Рассвет» давлат тўжалиги меҳнат маъносини кенгайтириб ўзбек тилининг давлат тили сифатида ҳуқуқийликни жиддий қўллаб-қувватлаб, ўз тўжаликларига берилганини эътибор этди. Зеро тўжаликларига жавоб берилганини эътибор этди. Зеро тўжаликларига 99,99 фоиз ўзбеклар иштирок қилишди. Ана шулар билан баъақсат тўжаликка Амр Темур номи берилсин, деган қарорга келинди. Бу дил розини Барлоқ қилмоқ кенгаши сессияси тасдиқлади.

Абдуқосим МАМАРАСУЛ, «Халқ сўзи» муҳбири.

Кўз ёши қўшилган сатрлар ФИРДАВСГА УЧДИНГИНИ, БУЛБУЛИ ГҲЁ?

Машҳур хабарни ўтган йилнинг ҳазонрезлиги бошланган булулти-туманили кунда эшитдим. Бир лаҳзада овқиларимдан мадор кетди, нигоҳларим олди қоронғулашиб, ачулгандай қотиб, юрагим эриқираб, баданимдан соғуқ тар чиқиб, бехи тивр кўнраб юбордим. Бу гапим менга этказган одам қадрдоним бўлса-да, башарасига нафратим, ҳайратим — аллақандай ғайри табии, ваҳшийсифат тикилди, тилим келимага келмади. «Э во!» деганимни билеман, турган жойида ўтириб қолганимни билмайман. Болалигимда безакка учраганимда иситма аралаш алақисираб даҳшатли тушлар кўрдим. Ҳайбатли девлар темир лажларига деми маҳкам ушлаганларича еттиччи осмонга чўқиб кетишар, зми-звилик ичра қаҳқаҳа отиб азоблашар, қўрқитишар ва бирданга тубас жарға ташлаб юборишарди. Уйқудан чиқиб, чўчиб, йиғлаб уйғонганимда бечорам она-жоним қошим устиде кўроқлардан кўрпачам, астик жиддим, дастурхоним тикиб ўтирган бўлардим, пешонамни силб, майин ўлиб зин дор ичирардим.

Бугунгиски... жаҳаннам қийноғининг ўзгинаси. Регистон мадрасаларини миносралари устига қўлаб тушган дай, Зарафшон тескари оққандай, Сиб кўроғидан тошгандай, Темур бобом қабирида тик тургандай, Улуғбек кўзларини юлдузлардан узиб бошимни қўйи солгандай, Мир Алишер марсия битаятгандай, устоз Жомий форсийгўй жигарбанди таъзисини тутаятгандай, Ҳўжайн Ҳизир ҳасасини таъинб йиғлаётгандай, Шохи зинда бўлаётгандай туюлди.

Жонибек ўлдими, а? Паллавоқона алкалар, қалбишан қаду баст, ферришлар ато этган чирой — шир-бейондек ёноқлар, сал чукор ботган кўзлар, маъноли пирпирочини кичирилар, бўртибгина турган янқ, домий табассум дастидан бири иккинчисини енгил устига интизор лаблар, менинг кўлларим теккан бакуват қафт бармоқлар, ерни миннатдор этиб юрган оёқлар тупроқ остига қўйилгани, а? Тилининг учиде шакар мисралар, миёсида достонлар, қалбада меҳр, муҳаббат, муруват, нўглик поклик улағте гарқ бўладими, а? Хешу арабонини, дўсту эрни, айнакиса мунос қелиним Кимхонини, норасидарин Бақодир, Жаҳонгир, Фирдавс, Нигина ва Ферузаларни, қарашинга шайорига, гуфторини рафторига, самимий салоҳиятига, содиқлиғига сидақлиғига тан берган, бир кўнрада яна курсам дейдиган пиноҳа хушторлар — маляксийоларни андуҳа қолдириб кетдимми, а? Менинчи, мандак музликсини, маҳрибонини, қадрдонини, ақоли калонини номард дунёга ташлаб фирдавс сари учдимми, а? Бекларга Жон башлошчи, бандани мўминларни Кўноқ кўришни истовчи Жонибек Кўноқни қайлардан излаб, қайларда бўлаб ва қайлардан топай, а?

Мен уни ҳақсиз севардим. Қиёматли укам дегандим. Дийдорига зор эдим. Ҳар кўнрада бағримга босардим. Сўзбашлашганда яраб кетардим. Гурунгимизга учинчи кимсе қўшилишини неғадир истамасдим. Гарчи нурини бўлса-да «Уфотин чор — анда мазе бор, уфотин лаж — анда мазе лаж» деб кўчрдим.

...1988 йилнинг жазирама ёзи Жумҳуриятда миллатлараро эши-маше ивирсиб юрибди. Жонибекнинг ишончасига қириб, кўндан бу

ни 1989 йилнинг августиде қўлимга тутқазди. Уйлаб-уйлаб, мулоқазе ва иштиқола ила дедим «Ба мо яқ моҳ мулат меҳдиҳ-де, додаркам». Худди ана шу сўзлар эдиликде бағримни эзиб, юрагимни ўртаб, анж-дондонимни қийнаётгани ўзимга худдонимга маълум: бу қўлимза Са-марқанд, Тошкент, Москва ўртасида, Фарғонистон ва Япон бўйлаб сажат-лардан, Аччисуа (Кисловосид)деги «Қиринчи тошлар» («Красине көм-нин») қордиҳонсида меңга ҳамоқлик қилганини тан оладим. Каттиқ тахрирдан қичқиб бу воситан робита хошир таъйр турибди. Эзилиб юриб-ман: уни нашриёта топирсамини, топирсамини! Ишим девом этилораримканман, этилораримканман! Жонибек руҳи мени тинч қўрариман, қўямасинкан! Билеманки, билеманки. Мени ефу эт, дўстим!

...Бир гал ишхонадан қайтайтиб Жонибекни кўриб қолдим. Уйга жазман тақлиф этгандим, элпантирий рози бўлди. Дастурхон ёзилгунча қирватини келтириб фотиҳа ўқиди. Тасанно айтди. Таом қўйилгандан сўнг: «Мулло Жонибек, машо-ийҳо гуфта будаванд: гоҳ Худон Ра-сул, гоҳ гамазан усул дедим-да, одам-бий маърифатига ўтди. Газаҳонлик бошладим: Рудавийдан Саъдийга, Бедиддан Хофизга, Жомийдан На-воийга, Низомидан Фозулийга кўч-ди. Наабат Фафур Фулом билан Мирзо Турсунзодага келди. Эркин Воҳидов, Абдулла Ориф, Мўмин Қаноат, Шерали Лоик, ўзбек Гул-ҷеҳраларо тожик Гулрузорларининг номлари тилга олинди. Абду-қосим Лоқутийнинг «Ижозат дех, муруват кун, ки бикушома дех, омурав» мисрасини айтганини би-

Мулло Саломхондин иби Мулло Алондин

ЭЛ ДАСТЭРИ

Назаримизда, депутатин депутат ҳам, номб ҳам эмас, дастёр деб етатимиз ҳақиқатга қиришор. Чунки инсон тета-поз бўлиб, уч-тўрт сўзининг маъносини англаб бошлагандоқ ота-онисига хизмат қила бошлайди. Халқимизда, ҳа энди дастёр бўлиб қолди, деган гап ҳам бежизга айтилган. Ана шу ондан бошлаб у элнга, Ватанга дастёрдир.

Вилоят шўроси депутатин Жалоялдин Қўноқов (суратда-ўнгда) дастёрлини тушунчасини тарап англаганлардан. У ўз ишончли ақили Расулжон Тошмоҳит билан ҳам, марғиблик ўз сайлоочилари билан ҳам тез-тез учрашиб, қалнин тўлими-лантираётган муаммолар ҳақида сўзбашлашиб туради. Бир-галликда уларни ҳал қилиш йўллари ҳақида ўйлайдилар.

А. ЗУФАРОВ олган сурат.

ҚҲЙДЕК ЮВВОШ...

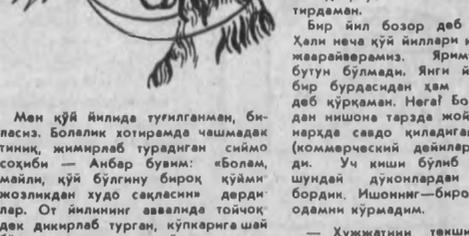
МЕНИ «БОЛАМ» ДЕГУВЧИ ЗОТГА ИККИ ЭНЛИК ХАТ

жавоб йўқ. Ҳар кимнинг ўз қарачи бор. Мен эсе хавотирдаман. Ҳе, қўй йилдан, ўзимнинг йилдан ҳам кўй тирдаман. Бир йил бозор деб жаврадик. Хали неча қўй йиллар кечад жавравераримиз. Яримта юнимиз бурун бўлмади. Янги йилда қолган бир бурдасидан ҳам ажралмасан деб кўркаман. Нера! Бозор снбасати дан нишонга тавра жоиларда эркин нарҳда севро қилгандан дўқонлар (коммерческий девларимиз) очилди. Уч киши бўлиб Тошкентдаги шундай дўқонлардан иккитасига бордим. Ишонинг—бирорта дўпплии одамни кўрдимки.

— Ҳужжатики тешираримиз, — дақди марказий унавармаг дироғеги Ҳабибулло Шерипов. — Узимизнинг муҳримиз босилган. Наабат турнақотди. Қанча қўйилса, шунчага олмишайпти.

Узбек пулини қапайтириб ётибди деганлар беш минг сўмга палъто, неча минг сўмга телевизор, яна қанча-қанча ўзбек тунда ҳам се-

мамаган пулларга аллаболаларин олиб кетишмоқда. Бир жойда Ара-бистондан келтирилган музоена (ҳақими «Зил»деги) саккиз минг сўмга олишди. Демак олмишайпти. Бозор эсе нарҳини оширарарди. Оқибатини нима бўлади! Кўз олдимга нима учунчо кетасон даста билан палашка келверарди. Нахотки яна... Узимни овутоқчи бўладан, лекин иложи йўқ. Ахир шу дўқонларда сотилаётган нарса халқимизни. Унинг меҳнати эвазига қолган-қул! Овазим бўзғимга тикиладим. — Фойда халққа кетади. Шу йўл билан бойларнинг пулини тортиб олаётимиз, — дейди биров. Йўқ, шу йўл билан халқ эгинга илганган киройи қийматини бойга бераримиз. Пулдор кеча бирор нарса олмишга қўрқарди. Қолаверса, ишчино колхозчиға улбул таркати ларди. Энди-чи! Иричи чопонинг, янги дўппинг муборақ! Эҳ, қўй йил-ида шундан ҳам жудо бўлмасай-динг, бахтсизинми! Бир илтириш сиз ҳар кунни ойнаи

Айтишларича, Туркияда ишончи бошқа миллат вакиллари кўчага чиққанлариде маҳаллий миллатнинг либосида юришлари шарт экан. Уйга қайтганда эса — ўз ихтиёрлари. Қувончлари, ҳайратлари, қийинликлари жажжи қалбона синмай тотаётган Руслан Каннинг суратта олиб қайтарганимиз, кўнглимдан шундай хал-ёл ўтди: қонийдин она бўлиб, ватан бўлиб бағрини очган Ҳазратимизнинг ишончли ишончли ҳар инсон, қайси миллат қилиб бўлишдан қайси интиш буюк юртимизнинг муқаддасликларини фарзанд бўлиб бошига қўйса...

Мана бу муноҳодеккина қизалоқ — Гулноза Мусаева Янги йил кирадиган оқшомдан то Янги йил тонига-ча икки марта тугилган, деса бўлади. Ажабланманг.

Ҳўш, тагин нима кўпайди, нима озавади! Мансаб учун дўстини, нима родерини сотиб озмайдики. Пору-хўрлик, ўғрили қамеяди — қозоқ-де, оғизда. Амелда ўн чандон ошди. Мердиорлар бозорда бир иш-чи қийматли олтишми — етмиш сўмга етади, қорқонларда шундан етти беварар — оз бўлади. Ушқига қира-диган укам учун «танак» сотиб олиш ҳам уч марта ошди. Ахир мабелъ, гилан ошди-да!

Хўш, тагин нима кўпайди, нима озавади! Мансаб учун дўстини, нима родерини сотиб озмайдики. Пору-хўрлик, ўғрили қамеяди — қозоқ-де, оғизда. Амелда ўн чандон ошди. Мердиорлар бозорда бир иш-чи қийматли олтишми — етмиш сўмга етади, қорқонларда шундан етти беварар — оз бўлади. Ушқига қира-диган укам учун «танак» сотиб олиш ҳам уч марта ошди. Ахир мабелъ, гилан ошди-да!

Хўш, тагин нима кўпайди, нима озавади! Мансаб учун дўстини, нима родерини сотиб озмайдики. Пору-хўрлик, ўғрили қамеяди — қозоқ-де, оғизда. Амелда ўн чандон ошди. Мердиорлар бозорда бир иш-чи қийматли олтишми — етмиш сўмга етади, қорқонларда шундан етти беварар — оз бўлади. Ушқига қира-диган укам учун «танак» сотиб олиш ҳам уч марта ошди. Ахир мабелъ, гилан ошди-да!

Хўш, тагин нима кўпайди, нима озавади! Мансаб учун дўстини, нима родерини сотиб озмайдики. Пору-хўрлик, ўғрили қамеяди — қозоқ-де, оғизда. Амелда ўн чандон ошди. Мердиорлар бозорда бир иш-чи қийматли олтишми — етмиш сўмга етади, қорқонларда шундан етти беварар — оз бўлади. Ушқига қира-диган укам учун «танак» сотиб олиш ҳам уч марта ошди. Ахир мабелъ, гилан ошди-да!

Хўш, тагин нима кўпайди, нима озавади! Мансаб учун дўстини, нима родерини сотиб озмайдики. Пору-хўрлик, ўғрили қамеяди — қозоқ-де, оғизда. Амелда ўн чандон ошди. Мердиорлар бозорда бир иш-чи қийматли олтишми — етмиш сўмга етади, қорқонларда шундан етти беварар — оз бўлади. Ушқига қира-диган укам учун «танак» сотиб олиш ҳам уч марта ошди. Ахир мабелъ, гилан ошди-да!

Хўш, тагин нима кўпайди, нима озавади! Мансаб учун дўстини, нима родерини сотиб озмайдики. Пору-хўрлик, ўғрили қамеяди — қозоқ-де, оғизда. Амелда ўн чандон ошди. Мердиорлар бозорда бир иш-чи қийматли олтишми — етмиш сўмга етади, қорқонларда шундан етти беварар — оз бўлади. Ушқига қира-диган укам учун «танак» сотиб олиш ҳам уч марта ошди. Ахир мабелъ, гилан ошди-да!

